

Erityisavustus kirjastojen alueelliseen ja paikalliseen kokeilu- ja kehittämistoimintaan

Aluehallintovirastojen myöntämä valtionavustus yleisten kirjastojen palvelujen ja toimintamuotojen kehittämiseen.

Kuka hakee ja milloin?

Avustuksia voivat hakea kunnat / yleiset kirjastot.

Hakuaika alkaa 26.10. 2020 ja päättyy 30.11.2020 klo 16.15.

Aluehallintovirastojen kirjastoasiantuntijat käsittelevät hakemukset yhteistyössä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää aluehallintovirastoille määrärahat, jonka jälkeen aluehallintovirastot tekevät alueensa avustuspäätökset 31.3.2021 mennessä.

Avustukseen sovelletaan seuraavia säädöksiä: [Laki yleisistä kirjastoista \(1492/2016\)](#) ja [Valtionavustuslaki \(688/2001\)](#).

Avustuksen tavoite

Avustuksen tavoitteena on lisätä kaikkien osallisuutta kulttuuriin ja kaventaa eri väestöryhmien eroja mahdollisuuksissa osallistua kulttuuriin [kirjastolain \(1492/2016\)](#) ja [Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategian 2025](#) mukaisesti.

Avustettavat hankkeet toteuttavat lisäksi [Opetus- ja kulttuuriministeriön strategian 2030](#) sekä [hallitusohjelman](#) kulttuuriin osallistumisen ja osallisuuden tavoitteita.

Miten avustusta haetaan?

Hakemukset tehdään aluehallinnon sähköisessä asiointipalvelussa <https://sahkoinenasiointi.ahtp.fi/>. Palveluun kirjaudutaan Suomi.fi -tunnisteella: pankkitunnuksilla, mobiilivarmenteella tai sirullisella henkilökortilla.

Asiointipalvelun ohjeet: <https://sahkoinenasiointi.ahtp.fi/fi/oppaat-ja-materiaalit>.

Millä perusteella hakemuksia arvioidaan?

Avustukset ovat harkinnanvaraisia. Hakemusten arviointi ja keskinäinen vertailu perustuvat kokonaisarviointiin, jossa otetaan huomioon seuraavat perusteet:

1. Hakukohtaiset edellytykset

- Hankkeella on oltava selkeät tavoitteet ja toimenpiteet sekä ajallinen suunnitelma ja perusteltu kustannusarvio.
- Avustus voi kattaa enintään 80 prosenttia hankkeen toteutuneista kokonaiskustannuksista
- Hankkeissa suositellaan alueellista ja/tai valtakunnallista yhteistyötä.
- Monialaisissa hankkeissa avustuksia myönnetään vain kirjastojen osuuteen.

- Yhteistyöhankkeissa edellytetään aiesopimusta jo hakuvaiheessa.
- Hankkeiden tuloksena odotetaan syntyvän vakiintuvia käytäntöjä tai rakenteellisia uudistuksia.
- Hankkeiden tuloksia tulee olla mahdollista hyödyntää yksittäistä hanketta laajemmin.

Omatoimiseen kirjastopalveluun voidaan myöntää rahoitusta, jos hanke parantaa kirjastopalveluiden saatavuutta ja omatoimikirjaston toiminnan monimuotoisuutta. Omatoimikirjastojen toteuttamiseen liittyvät hankkeet ovat kehittämishankkeita, eivät investointihankkeita.

Digitointihankkeisiin voidaan myöntää avustusta, jos digitoitava aineisto on paikallisesti, alueellisesti tai kansallisesti arvokasta. Aineiston pitää olla kirjaston hallinnassa. Kirjasto hankkii digitointiohjeistuksen Kansalliskirjaston Mikkelin digitointikeskuksesta. Digitoitujen aineistojen on oltava saatavilla myös Finnassa.

Aluehallintovirastot suosittelevat neuvottelemaan laajemmista / alueellisista lasten ja nuorten lukemista edistävästä hankkeista Seinäjoen kaupunginkirjaston kanssa.

Hyväksyttävät kustannukset määritellään avustuspäätöksessä ja sen liitteissä.

Hyväksyttäviä kustannuksia ovat:

- Palkat ja palkkiot (hyväksyttäviä palkkakuluja sivukuluineen voi olla enintään 80 000 euroa vuodessa palkansaajaa kohden).
- Hankkeeseen palkatun työntekijän matka-, koulutus- ja puhelin- yms. kulut
- Matka- ja majoituskulut
- Edustuskulut
- Hanketta varten tehdyt materiaalihankinnat: Aineet, tarvikkeet, tavarat (pois lukien ei-hyväksytyt)
- Ostopalvelut
- Tilavuokrat eli hankkeeseen erikseen hankitut työtilat, koulutustilat yms., ei toimitilakustannuksia, joihin kirjasto saa valtiosuutusta
- Leasingkulut
- Yleiskustannukset (enintään 15 % hankkeen kustannuksista) perustelluista syistä
- Muut hankkeesta todennetusti aiheutuvat kulut

Seuraavat kirjastojen perustoimintaan liittyvät kustannukset eivät ole hyväksyttäviä kustannuksia:

- aineisto- ja kalustehankinnat
- rakennus-, remontti- tai sisustustyöt

Hankkeeseen liittyvistä kustannuksista tarkemmin UKK

<http://aviavustukset.fi/hakeminen/avustusmuodot/kirjastotoiminnan-kehittaminen/>

Millaisia kehittämishankkeita avustetaan?

Hankkeet edistävät asukkaiden hyvinvointia ja osallisuutta sekä hyvää ja merkityksellistä elämää. Erityisesti huomioidaan lapset ja nuoret.

Monipuoliset lukutaidot ovat tärkeä avain jatkuvaan oppimiseen ja täysivaltaiseen kansalaisuuteen. Avoin luotettava tieto ja lähdekriittisyys luovat edellytyksiä toimia yhdenvertaisena kansalaisena digitaalisessakin yhteiskunnassa. Kirjastot edistävät myös osallisuutta ja ehkäisevät syrjäytymistä. Kirjastopalvelut tukevat tutkivaa, luovaa, vastuullista ja kansainvälistä elämänsäntettä.

Kirjastojen muunneltavat, monipuoliset ja yhteiskäyttöiset tilat lisäävät yhteisöllisyyttä, tasa-arvoa ja demokratiaa. Erilaisille asuinalueille tarvitaan julkisten palvelujen ja toimintojen turvaamiseksi monipuolisia yhteistyömalleja, joissa kirjastot ovat keskeisiä toimijoita.

Kirjastot palvelevat asiakkaitaan sekä fyysisessä tilassa että verkossa. Kirjastojen tulee kehittää perinteisiä palvelujaan ja toimintojaan kaikenikäisille myös digi- ja etäyhteyksin käytettäväksi.

Yleisten kirjastojen valtionavustushaun kohteet on jaettu neljään kokonaisuuteen:

Kokonaisuus: Aktiivinen kansalaisuus, demokratia ja sananvapaus

- Kehitetään kirjastoja kansalaistoimintaa tukevina yhteisöllisinä tiloina
- Kehitetään kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismenetelmiä ja poistetaan osallistumisesteitä
- Vahvistetaan eri kieli- ja kulttuuriryhmien vuoropuhelua
- Kehitetään toimintaa, joka edistää hyvää keskusteluilmapiiriä

Kokonaisuus: Lukemisen edistäminen

- Edistetään lasten ja nuorten lukutaitoa ja lukuharrastusta
- Edistetään kaikkien väestöryhmien monilukutaitoa

Kokonaisuus: Jatkuva oppiminen

- Kehitetään kirjastoja kaikille avoimina ja monipuolisina työ- ja oppimisympäristöinä
- Edistetään suunnitelmallista yhteistyötä päiväkotien, koulujen, oppilaitosten sekä muiden toimijoiden kanssa
- Edistetään avointa ja luotettavaa tiedonsaantia sekä vahvistetaan lähdekriittisyyttä

Kokonaisuus: Kirjastojen vaikuttavuus, uudet toimintamallit ja kestävä kehitys

- Kehitetään kirjastojen yhteiskunnallista vaikuttavuutta lisääviä toimintamalleja
- Kehitetään asukkaiden osallisuutta ja lähidemokratiaa vahvistavia toimintamalleja
- Kehitetään kirjastopalvelujen saavutettavuutta parantavia toimintatapoja ja yhteistyömalleja
- Edistetään kestävää kehitystä

2. Yleiset perusteet

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyrkii strategiansa mukaisesti vaikuttamaan siihen, että kaikkien kyvyt ja osaaminen vahvistuvat, että yhteiskuntaa uudistetaan luovalla, tutkivalla ja vastuullisella toiminnalla ja että merkityksellisen elämän edellytykset turvataan yhdenvertaisesti. OKM:n strategia on luettavissa verkkosivuilta: [Opetus- ja kulttuuriministeriön strategia 2030](#)

Hakemusten arvioinnissa ja vertailussa voidaan siten katsoa eduksi, jos toiminta tai hanke osaltaan edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, osallisuutta, keskinäistä kunnioitusta ja kestävää kehitystä OKM:n strategian toimintalupauksen mukaisesti.

3. Valtionavustuslain mukaiset yleiset edellytykset

Aluehallintovirasto voi myöntää avustusta vain, jos valtionavustuslain mukaiset avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset täyttyvät. Aluehallintovirasto ottaa yleiset edellytykset huomioon myös avustuksen määrää harkittaessa.

Valtionavustuksen myöntämisen yleisiä edellytyksiä ovat (valtionavustuslain 7 § 1 mom):

- Tarkoitus, johon valtionavustusta haetaan, on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä.
- Avustuksen myöntäminen on perusteltua valtionavustuksen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta.
- Avustuksen myöntäminen on tarpeellista, kun otetaan huomioon hakijan saama muu julkinen tuki sekä hankkeen tai toiminnan laatu ja laajuus.
- Valtionavustuksen myöntäminen vääristää vain vähän kilpailua ja markkinoiden toimintaa.

Jos avustuksen saaja on saanut rangaistuksen luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä, ja avustus kohdistuu palkkakustannuksiin, voidaan avustus myöntää vain erityisen painavasta syystä (valtionavustuslain 7 § 2 mom)

Milloin hakemus hylätään?

Jos hakija on saanut aiemmin avustuksia aluehallintovirastolta, selvitykset avustusten käytöstä on tehtävä määräaikaan mennessä. Aluehallintovirasto hylkää hakemuksen, jos

hakija on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuttaan antaa aluehallintovirastolle tietoja aiemmin myönnettyjen avustusten käytön valvontaa varten.

Hakemus hylätään, jos se saapuu määräajan jälkeen.

Mitä ehtoja avustuksen käyttöön liittyy?

- Avustusta saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon se on myönnetty.
- Avustus voi kattaa enintään avustuspäätöksessä määritellyn osuuden avustettavan toiminnan tai hankkeen toteutuneista kokonaiskustannuksista. Hyväksyttävät kustannukset määritellään avustuspäätöksessä ja sen liitteissä.
- Avustuksen saajan taloudenhoito ja hallinto on järjestettävä asianmukaisesti.
- Avustuksen käytöstä on tehtävä selvitys viimeistään päätöksessä mainittuna päivänä.
- Avustuksen saajalta edellytetään kustannuspaikkakohtaista talousraportointia.
- Aluehallintovirastolla on oikeus tehdä valtionavustuksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia, jotka ovat tarpeellisia valtionavustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa (valtionavustuslain 16 §).
- Avustuksen saajan tulee selvittää, onko sillä velvollisuus noudattaa hankintalainsäädäntöä, ja ottaa tämä toiminnassaan huomioon:
  - Jos avustuksen saaja täyttää julkisoikeudellisen laitoksen tunnusmerkit (esim. rahoituksesta yli puolet on julkista rahoitusta), avustuksen saajan tulee noudattaa hankintalakia kaikissa hankinnoissaan.
  - Jos avustuksen saaja saa avustusta tiettyyn hankintaan yli 50 % hankinnan arvosta, saajan on tässä hankinnassa noudatettava hankintalakia. (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016).
- Avustuksen saajan tulee pyytää tarjous useammalta kuin yhdeltä toimittajalta sellaisissa tavara- ja palveluhankinnoissa, jotka alittavat kansallisen kynnsarvon, mutta joiden arvo ilman arvonlisäveroa ylittää 20 000 euroa.

Miten tuloksista ja avustuksen käytöstä raportoidaan?

Avustuksen saajan tulee antaa selvitys avustuksen käytöstä avustuspäätöksessä mainittuna aikana. Selvitykseen sisältyy tulos- ja talousraportti. Avustuksen talousraportissa avustuksen saaja esittää kustannuksista erillisen hankekohtaisen kirjanpidon, jonka voi toteuttaa esimerkiksi omana kustannuspaikkana, projektitunnuksena tai vastaavana.

Avustuksen käyttöselvitys tehdään sähköisessä asiointipalvelussa

<https://sahkoinenasiointi.ahtp.fi/>

Myönnetyt avustukset:

Aikaisemmin myönnettyihin avustuksiin voit tutustua [aviavustukset.fi](http://bit.ly/Kirjastohankkeet)-sivulla

<http://bit.ly/Kirjastohankkeet>

Lisätietoja:

Etelä-Suomen AVI:

Kristiina Kontiainen, puh. 0295 016 538

Satu Ihanamäki, puh. 0295 017 395

Itä-Suomen AVI:

Eeva Hiltunen, puh. 0295 016 513

Virpi Launonen, puh. 0295 016 845

Lapin AVI:

Vesa Sarajärvi, puh. 0295 017 066

Lounais-Suomen AVI:

Päivi Almgren, puh. 0295 018 300

Anu Ojaranta, puh. 0295 018 302

Länsi- ja Sisä-Suomen AVI:

Anneli Ketonen, puh. 0295 018 818

Mika Mustikkamäki, puh. 0295 018 843

Pohjois-Suomen AVI:

Merja Kummala-Mustonen, puh. 0295 017 552

Ruotsinkieliset ja kaksikieliset hankkeet:

Susanne Ahlroth, puh. 0295 018 762

Aluehallintovirastojen asiantuntijoiden sähköpostiosoitteet: etunimi.sukunimi@avi.fi

Katso myös: [Opas valtionavustusten hakemisesta, käytöstä ja käytön valvonnasta, Aluehallintovirastot 2020](#)